

*Дяговець Дар'я Олегівна,
студентка 4-го курсу факультет адвокатури та антикорупційної
діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права
Бабич І. Г.*

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Під час воєнного стану права людей значно обмежуються. Відповідно до ч. 3 Указу № 64/2022 на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 Конституції України [1], а саме:

- таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції;
 - невтручання в особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України;
 - свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом;
 - право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань;
 - право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
 - право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації;
 - право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;
- Та багато інших прав

Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії, а також в інших, передбачених законом випадках, та передбачає надання відповідним органам повноважень, необхідних для відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки. У зв'язку з цим, можливим є також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних

прав і свобод людини і громадянина із зазначенням строку дії цих обмежень.

На мою думку одне з самих порушуваних прав серед обмежених в перші дні було свобода пересування коли в комендантську годинну ловили громадян які її порушували. Я думаю що це правильно адже ці всі обмеження запроваджуються не для того щоби якось спеціально ускладнити життя громадян а для того щоб вберегти державу та самих громадян

Також, відповідно до Закону України № 389-VIII [2] може запроваджуватися трудова повинність для працездатних осіб, не залучених до роботи в оборонній сфері та сфері забезпечення життєдіяльності населення і не заброньованих за підприємствами, установами та організаціями на період дії воєнного стану з метою виконання робіт, що мають оборонний характер.

Але є й такі права, які не можуть бути обмежені навіть на період воєнного стану це можуть бути:

- 1) Право на звернення до органів державної влади
- 2) Право на професійну правничу допомогу та презумпція невинуватості
- 3) Право на захист прав і свобод у суді
- 4) Право громадянства та право змінити громадянство
- 5) Право на життя, на повагу до гідності, на свободу та особисту недоторканність

Крім того, Закон України № 389-VIII закріплює гарантію дотримання таких стандартів, як мінімальна заробітна плата, мінімальний строк відпустки та час відпочинку між змінами на час залучення громадян до виконання трудової повинності та відшкодування вартості майна у разі його примусового відчуження

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» [3] примусове відчуження майна в умовах правового режиму воєнного стану може здійснюватися з попереднім повним відшкодуванням його вартості. У разі неможливості попереднього повного відшкодування за примусово відчужене майно таке майно примусово відчужується з наступним повним відшкодуванням його вартості.

Гідність людини, є однією із основоположних цінностей людства. Порушення цього уставу неприпустиме за жодних умов, навіть у період дії воєнного стану.

Абсолютна заборона катування є імперативною нормою міжнародного права, і, як постійно підкреслює у своїй практиці Європейський суд з прав людини [4], – «відображає одну з фундаментальних цінностей демократичного суспільства».

Отже можна підвести підсумки :

1) Уведення режиму воєнного стану зазвичай передбачає можливість залучення збройних сил як найбільш організованої частини держави для оперативного реагування на виклики, які постають перед такою державою, а також встановлення низки заходів, які обмежують обсяг гарантованих громадянам державою прав і свобод.

2) Основними правами і свободами, які мають бути гарантовані державою, є право на життя і тілесну недоторканість, право на справедливий суд та принцип презумпції невинуватості, рівність громадян перед законом та право не зазнавати дискримінації. Обмеження решти прав і свобод у тому чи іншому вигляді допускається законодавствами зарубіжних держав. У цій сфері законодавство України відповідає світовій практиці.

3) Ці всі обмеження хоч і ускладнюють життя громадян але повинні бути, бо така є ціна для захисту нашої країни

ЛІТЕРАТУРА:

1. Указ Президента України № 64/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
2. Закон України № 389-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
3. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>
4. Європейський суд з прав людини. URL: <https://www.sumyjust.gov.ua/urok-21-osoblyvosti-zastosuvannya-statti-3-zaborona-katuvannya-konvencziyi-pro-zahyst-prav-lyudyny-i-osnovopolozhnyh-svobod/>